WYNIA'S WEEK

Het volgende kabinet kan niet straffeloos weer een derde van de kiezers negeren

Posted on 13 september 2025 by Bart Jan Spruyt

De komst van een zogenaamd 'middenkabinet' kan maatschappelijke spanningen oproepen die zelfs tot politiek geweld zouden kunnen leiden. Omdat niemand daarop zit te wachten, moet na de verkiezingen van 29 oktober aan de rechtse stem recht worden gedaan, in welke vorm dan ook.

Alle politieke partijen hebben hun congressen gehad en hun programma's gepresenteerd, en staan zo voorgesorteerd voor de verkiezingen van 29 oktober. Als één ding nu al duidelijk is, dan is het dat het daarna ingewikkeld gaat worden.

In de campagne die nu is aangebroken, acteren alle partijen als elkaars tegenstanders, maar achter de schermen bereiden ze zich al voor op vormen van coöperatie. De sturende gemoedsgesteldheid bij dat verhulde spel is een intens verlangen om terug te keren tot de orde van de dag. Dat wil zeggen: de orde van vóór het huidige kabinet, de politiek van de vorige orde, van de traditionele

partijen. En de bijkomende gemoedsgesteldheid is die van een hooghartige ontkenning van het belang van de thema's waar het de afgelopen twee jaar om ging. De terugkeer tot 'normaal', tot '*business as usual*', bleek van de week al in de aanname van de zogeheten anti-conversiewet, de discussie over abortus als mensenrecht en de novelle die het kopje soep voor illegalen mogelijk moet blijven maken.

Veelzeggende stemming

De nieuwe verhoudingen werden vooral zichtbaar tijdens een veelzeggende stemming over een motie die ertoe opriep dat politiemensen neutrale kleding moeten dragen. Tot de tegenstanders behoorden CDA, D66, DENK, SP en GroenLinks-PvdA.

Tegenover dit blok kan een rechtse coalitie nog altijd een meerderheid behalen, en in een volgende kabinetsperiode alsnog gaan proberen om de migratie te controleren en te beperken (en eerst eens de grenzen tien jaar te sluiten om niet met de kraan open te dweilen), de macht van de overheid terug te dringen en de belastingen te verlagen. Van dit blok zal de PVV van Geert Wilders natuurlijk een integraal onderdeel uitmaken. In 2012 verliet de PVV ook een kabinet en betaalde toen een prijs (een verlies van negen zetels), maar de oude wet 'wie breekt, betaalt' blijkt helemaal niet meer op te gaan. De PVV staat nog altijd zo rond de dertig zetels. Hoeveel het er uiteindelijk zullen worden, en hoe BBB, JA21, SGP en FvD het zullen doen, hangt helemaal af van wat het grote verkiezingsthema wordt, en dat wordt weer bepaald door gebeurtenissen die wij nu nog niet kennen. Wat we wel weten is dat migratie het eigenlijke grote thema is, en dat de mainstream partijen en de mainstream media er alles aan zullen doen om een ander thema tot hét thema uit te roepen.

Het verlangen in Den Haag en Hilversum gaat uit naar wat heet een 'breed middenkabinet', samengesteld uit centrum-linkse partijen als CDA, D66, GroenLinks-PvdA en ja, ook de VVD. En voor de redelijke, verstandige en rechtschapen kiezer is dat allerminst een wenkend perspectief. Je moet zelfs stellen dat de komst van zo'n kabinet allerlei maatschappelijke spanningen kan oproepen en een sfeer van politiek geweld waarop niemand zit te wachten.

Om te beginnen is het heel erg vreemd om verlangend naar zo'n 'middenkabinet' uit te kijken, omdat de partijen die dat kabinet zouden moeten vormen de

afgelopen decennia eindeloos aan de macht zijn geweest, in wisselende samenstellingen met elkaar het land hebben bestuurd en niet in staat zijn gebleken iets van blijvend belang te presteren op de meest aangelegen terreinen: migratie, de huizenmarkt, bestaanszekerheid, stikstof, de dure boodschappen. Alle grote, actuele problemen zijn ontstaan terwijl middenkabinetten aan de macht waren, zijn door die middenkabinetten nooit opgelost, en je moet in alle paniek dus wel heel naïef willen zijn om nu te denken dat de deelnemende partijen, in welke combinatie ook, die problemen nu wel zullen gaan oplossen. Alleen al om deze reden kan zo'n middenkabinet alleen maar op een teleurstelling uitlopen.

Fundamentele omslag

Bovendien, en erger nog: zo'n 'middenkabinet' zou een totale ontkenning betekenen van de fundamentele omslag die zich onder een significant deel van het electoraat (zo'n 30 procent) heeft voltrokken. Die omslag bestaat in de kern hierin dat een grote groep kiezers zich bewust is van zijn gerechtvaardigde verlangens bij al die grote problemen, dat deze kiezers zich niet meer met een kluitje in het riet laten sturen (door politici die alleen maar op alle juridische onmogelijkheden wijzen en dan melodramatisch hun handen in de lucht heffen) en het gewoon niet meer pikken. En dan: de kruik gaat net zolang te water totdat hij barst. Te vrezen valt dat een middenkabinet dat aan de wensen en behoeften van de achterban van de rechtse partijen straal voorbij gaat, tot maatschappelijke onvrede en spanningen zullen leiden die zich wel eens op een hoogst onaangename, gewelddadige wijze kunnen ontladen.

Niemand zit daarop te wachten, op Amerikaanse toestanden van politiek geweld en een dreigende burgeroorlog. De ultieme toets van een democratie is de kunde en de wil om samen te werken en compromissen te sluiten, om eigen beelden van de ideale samenleving iets relativeren en ondergeschikt maken aan samenwerking in het algemeen belang. Bij dat algemene belang van maatschappelijke vrede gaat het in de eerste plaats om een aanpak van de instroom van migranten en de overlast die zij onze samenleving op tal van manieren bezorgen.

Maatschappelijke vrede

Bij de start van zijn verkiezingscampagne in Venlo suggereerde Wilders de mogelijkheid van een rechts minderheidskabinet. Denkbaarder, en zeer gewenst, is een kabinet dat op z'n minst via deelakkoorden bereid zal blijken om aan het

sentiment van onrust en onbehagen onder minstens een derde deel van de bevolking recht te doen. Na 29 oktober moet de Nederlandse politiek op zoek naar vormen waarin de invloed van de buitengeslotenen zichtbaar wordt – naar politici die in het belang van duurzame maatschappelijke vrede bereid en in staat zijn een beetje over hun eigen schaduw heen te springen.

Wynia's Week *brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week,* ***156 keer per jaar****, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk.* ***Doet u mee?*** *Hartelijk dank!*